

Fehmi SALIK

Kısa Öykü Yarışması Üçüncüsü

ANDAÇ

“Hararet nardadır, sacda değildir
Keramet hırkada, taçta değildir
Her ne arar isen, kendinde ara
Kudüs’te, Mekke’de, Hac’da değildir”

—Hacı Bektaş Veli-

Annesi mutfaktan seslendi:

“Figen, kızım; çayını doldurdum, soğuyor.”

Ardından babası:

“Kızım, biraz da dinlen. Kendini çok yoruyorsun. Her şeyin iyi/ hoş da, şu yemek işini zamanında yapmıyorsun.”

Ablasının yerine Diren, yanıtladı babasını:

“Ablam, dün çok üzgündü. Size de söylemedi. Sınıflarında erkek arkadaşlarından biriyle edebiyat öğretmenleri arasında nerdeyse kavga olmuş.”

Babası meraklandı. Biraz da buyurgan biçimde:

“Gelir misin Figen?” dedi.

Figen, yerinden sıçradı; elindeki kitabı çalışma masasına koydu; gelip babasının boynuna sarıldı; yanağına önce bir öpücük kondurdu; sonra yanına oturdu. Babası sormadan o, konuştu:

“Dün edebiyat dersimiz vardı. Öğretmenimiz hem gerici, hem de yancı bir adam. Kullandığı sözcüklerde, söyleminde çok tutucu. Sonra kırıcı da üstelik. İşin en kötüsü: ayırmacı. Adam, edebiyat değil, din dersi okutuyor sınıfta. Konumuz, ‘edebiyatımızda öykü’ydü. O, ‘öykü’ demez, ‘hikâye’ der durur hep. Nasıl oldu da bilmiyorum, dün ağzından bi ‘öykü’ sözcüğü çıktı işte. Görevli olan arkadaşlar, hazırladıkları ölçüde konuyu anlatmaya çalıştılar; öykücülerimizin yapıtlarını tanıtip örnekler verdiler. ‘Ömer Seyfettin’le ‘Haldun Taner’in adları geçince, benden bir sıra arkada oturan Alevi kökenli Cafer arkadaşımız, söz aldı:

‘Öğretmenim’ dedi; ‘hem Ömer Seyfettin, hem de Haldun Taner, yazdıkları yalanları, öykü diye bize yutturmaya kalkışmışlardır. Her iki yazar da, Alevi yurttaşlarımızı, bazı yapıtlarında aşağılamaya çalışmışlardır.’

Öğretmenimiz sinirlendi:

‘Bırak şimdi dini/mezhebi, şu anda dersimiz edebiyat.’

Arkadaşımız baskın çıktı:

‘Asıl onların yaptıkları, edebiyat adına utanılacak bir durumdur. Size, her birinden bir yapıt adı veriyorum; kuşku yok ki okumuşsunuz onları: Biri Harem; diğeri, Şişhaneye Yağmur Yağyardı. Bunları yazarların ikisi de yalancıymış bana göre.’

Öğretmenimiz, köpürdü; ‘çık dışarı’ işareti yaptı arkadaşımıza.

Cafer, direndi:

‘Suçum yok ki’ dedi.

Tam bu zaman zil çaldı işte.”

Figen’in annesi:

“Aferin öğrenciye. Ben de olsam, aynını yapardım.”

Baba, daha ılımlı davrandı.

“Sertleşmenin anlamı yok. Ona, onun gibi düşünenlere gerekli yanıtı düşünce yoluyla vermek gerekir. Bu da, insanın ‘dolu’ olmasına bağlıdır. Küpümüzü ‘kin’le değil; ‘sevgi’yle ‘bilgi’yle doldurmak zorundayız. Kötülüklerin tümü, ‘bilisizlik’ten doğar. Arapların bir sözü vardır: ‘Küllü cahilin cesurun.’ Bütün cahiller, cesur olur. Bizim yolumuz bu değil...”

Anne, bir yandan boşalan bardakları doldurdu; bir yandan da konuştu:

“İyi hoş da, bir bugün değil ki bu adamların yaptıkları; yıllar yılı biz bu soysuzların ‘kara çalma’larına hedef olmuşuz. Bunlar ‘haksızlık tüccarı’dır; haksızlık satarlar hep. Saltanat uğruna, İmam Ali Efendimiz ve oğullarına atmadık çamur, etmedik zulüm koymamışlardır. Amaçlarına ulaşabilmek için baş da keserler, beden de yakarlar.”

Diren, pat diye ortaya atıldı:

“Geçen gün, bizim sınıfta bir kız, yanında oturan arkadaşına, sınıf başkanımız için bu Kızılbaş’tır’, dedi. Arkadaşı da ona, ben Kızılbaş’ın ne olduğunu bilmiyorum, dedi.”

Anne:

“Buyurun işte; daha ilköğretim dördüncü sınıf öğrencisi bunlar. İlk aile içinde serpiliyor bu nifak tohumu, sonra okullarda yeşerip büyüyor; daha sonra da acı meyvesini toplum devşiriyor böylece.”

“Suç, halkta değil” dedi baba. “Halkı yanlış yola itenlerdedir. Sen bu çocukların belleğine kazılan yalanı/yanlış silmek yerine, onun daha da perçinlenmesine yardımcı olursan, onlar da yaşamları boyunca, bir burjuva gibi beyinlerini delen bu yalan makinesinden kurtulamayacak bir türlü. Ulusal Eğitim Bakanlığımızın büyük suçu var bu anlayışın yayılmasında.”

Figen, babasına yardımcı oldu:

“Öğretmenimizle dalaşan arkadaşımız da bunu söylemek istemişti o gün. Gel gör, eleştiriye dayanamayan öğretmenimizin imdadına, çalınan zil, yetişmişti.”

“Bak kızım” dedi Figen’in babası, konuşmasını sürdürdü:

“Sen bir öğretmen çocuğu, bir öğretmen torunusun. Ben kendimden söz edeyim önce: Hiçbir zaman ayırıcılık yapmadım. Öğrencilerimin gözlerinin rengine, doğum yerlerine, inaçlarına, ağızlarındaki dile bakıp bir duruş sergilemedim. Günümüz öğretmenlerinin çoğunu bu anlayıştan uzak görüyorum. Öyle uzak değil, yakın bir zamanda, bir öğretmen, bir öğretmeni öğrencilerinin gözü önünde oruç tutmadığı, namaz kılmadığı için acımasızca öldürdü. İşte içinde bulunduğumuz bu çarpık eğitimin meyvesidir bu. Hele dedenizin zamanındaki öğretmenlik daha bir başkaymış...”

Ağlamaklı duruma gelen Figen, yerinden kalktı; hızla çalışma odasına geçti; birkaç saniye sonra elinde bir andaçla geri döndü.

Babası da duygulandı.

“Dedenin günlüklerini numaraladım. Tam 30 yıl üşenmeden, atlamadan her gününü not etmiş. Hem de nasıl not? Andaçların her sayfası, küçük birer öykü; yazın değeri olan birer yapıt.”

Figen, art arda yaprakları çevirdi; bir yerde durdu.

“Fırsat buldukça, dedemin yazdıklarını okuyorum ben. İlerde, Diren’in de okuyacağına inanıyorum. Bu elimdeki, dedemin son andaç. Size, Sivas’ta yakılan 37 güzel insan için

yazdıklarını okumak istiyorum. Amacım, Diren de dinlesin.”

Masada bir sessizlik oldu.

Figen okudu:

“Sivas koydum acının adını. O gün ben de yandım. Alevden bir harmandı tüm yanım/yörem. Kızgın bir sac konmuştu ayaklarımın altına. Başıma ateşten bir yağmur yağıyordu. Samyeli’nden beterdi suratıma çarpan rüzgâr. Korlaşmış demirden bir çubuktu

elimdeki kalem. Bir kaynar kazandı fokurdayan yüreğim. Kaçmak istiyordum insanlardan; doğadan kaçmak istiyordum. Merdiven dayamış bulutlara tırmanıyordum. Yıldızları topluyordum birer birer...

O gün ben de yandım. Topladığım yıldızları düşürdüm art arda. Dibi görünmez bir kuyuya yuvarlandım. Başım aşağıda, ayaklarım yukarıda, topaç gibi dönmeye başladım ha babam. Kanım çekildi, göğsüm şişti, soluğum kesildi. Kıllarım diken diken, damarlarım kabar kabar oldu. Ağzımda dişlerim takırdadı; dilim şişti. Dudaklarım çatladı; gözlerim iki kaygan bilye gibi yıldızların ardınca süzüldü kaydı...

O gün ben de yandım. Apak bir güvercin oldum; döndüm durdum Sivas göklerinde. Bulutların üstüne kondum; gel gel eyledi bana aşağıdan dağ/taş. Çıırtım kanatlarımı bir süre; bir kanadım Pir Sultan, bir kanadım Hacı Bektaş...

Evet, Pir Sultan’dım artık. Koynumda Hacı Bektaş’ın öğretisi; silahım saz, kurşunum söz’dü. Yüzyıllar önce sırmalı bir paşa çekti ipimi bu kanlı Sivas’ta.

O gün ben de yandım. Ak saçlı, ak yüzlü, onur yüklü iki saygın kişi oldum: Bir yanım Asım Bezirci, bir yanım Aziz Nesin’di. Karanlığın, aydınlığa dönüşmesi için uğraş verdim. İmgesel, fanatik, yazgıcı tutumları dışladım hep. Araştırdım, inceledim, eleştirdim. Emeği, sanatı, güzeli savundum...

O gün ben de yandım. Muhlis Akarsu, Nesimi Çimen oldum. Sazımla/sözümle oturdum namuslu belleklere. Hasret Gültekin’le Asaf Koçak’ın yüreklerine yüreğimi kattım. Metin Altıok da bendim, Behçet Aysan da. Adlarını ad’ım gibi bellediğim 37 güzel insandım artık. Ali oğlu Hüseyin’dim, başımı kestiler Kerbela’da. Şeyh Bedreddin’dim, Serez’in çarşısına kurdular darağacımı. Nesimi’ydim, derimi yüzdüler diri diri. Nazım’dım, neler neler getirmediler başıma...

Evet, o gün ben de yandım. Durmadan hep lanet ettim o güne. Kavlanmış kirpiklerimi aralamaya çalıştım; olmadı. Sol kolumun eriyerek omuzdan koştüğünü rahat ayırımsadım. Et, yağ, duman kokusuyla dolu olan burnum, görevini yapamadı artık. İlk kez korktum. Düş değil gerçekte yaşadıklarım. Sözcükler, dudaklarımla birlikte alevlerin içine döküldü: ‘Cennetinizin de, cehenneminizin de içine...’ dedim ve ölümsüzlüğe gömüldüm...”

Figen, göz çukurlarında biriken iki damla yaş, sol elinin tersiyle silmeye çalıştı.

Diğer üçü de duygulandı.

Baba, tez elden duruma el koydu.

“Bak kızım; Diren, çok küçüktü o zaman; ama sen, iyi anımsarsın: Dedeniz, her yıl yapılmakta olan ‘Hacı Bektaş Veli Törenleri’ni hiç kaçırmazdı. Son katıldığı tören dönüşü, bir kaza sonucu yaşamını yitirdi. O, çok duygulu bir insandı. Hacı Bektaş’a hayrandı. Gerçekçiydi. Hacı Bektaş için ‘Bir bilim küpü’ derdi. Ona bir ‘dilci’, bir ‘kurtarıcı’ olarak bakardı. Ben de aynı düşüncedeyim bugün. Hacı Bektaş’ın aynasında ‘insan’ vardır. Bu aynadaki görüntüde ırk, inanç, renk, dil ayırımı yoktur. Bu ulu pir, bir kapı gösteriyor bize; bizi, bize açmak istiyor. ‘Girin bu kapıdan’ diyor. ‘İçerde ne var, görün. Aslında siz insanlar, birer haznesiniz. Kendinizi tanıyın önce. Kendinizi tanırsanız, başkasını da tanımış olursunuz. Önce kendi yüzünüze sevgiyle bakın; sonra bu sevgiyi içinize akıtın. İçinizdekini de sevgi dolu bir dille çevrenize aktarın.’ Bu söz, onundur işte: ‘İnsanın cemali, sözünün güzelliğidir.’

Onun öğretisi, onun ışığıdır ki Mustafa Kemal’i ‘Atatürk’ yapmıştır.

Şahlar, padişahlar ondan esinlenmiş; onun şiirlerinin, söylemlerinin, eylemlerinin hayranı olmuşlardır.

Kendimi bileliden bu yana, onun Şu drtlgn soyadım gibi taŐıdım:

‘Hararet nardadır, sacda değildir/ Keramet hırkada, taĉta değildir/ Her ne arar isen kendinde ara/ Kudüs’te, Mekke’de, Hac’da değildir...’

Bana göre bu dörtlük, safsata dolu kerpiĉ kalınlığındaki nice kitaplardan daha anlamlıdır. Öyle ya; sen bu dünyada insanlık dıŐı her iŐlevde bulun: Ćal/ĉırp, haram ye; onun bunun namusuna, yetimin hakkına göz dik; fitne/fesat bezirgnlığı yap; boğaz kes, adam yak; sonra da kutsal yerlere yüz sr; günahlarından arınmaya kalk... Olur mu böyle Őey?

İŞte sevgili kızım, biz ‘insan’ olduğumuzu bilirsek, insanlığın tanımını doğru yaparsak, bu tanımın doğrultusunda sorumluluğumuzu yerine getirirsek, ne ğretmeninle arkadaŐın arasında bu tür bir tartıŐma doğar, ne insanlar diri diri yakılır, ne kardeŐ kardeŐi boğazlamaya kalkar, ne de tüm dünya böylesine bir ‘kan gölü’ne dönüŐür?

Hacı Bektaş’ın büyüklüğü burada işte...”

Figen, kardeŐinin durumunu bilemezdi ama o, bugün sofradan daha bir tok kalkmıŐtı; o sabah okulun yolunu tuttuğunda, belleğinde sıralanan sözcükler, dilinin ucunda tmceleŐip yine kendi kulaklarından belleğine geri dönüyordu:

“Ben de ğretmen olacağım; ama edebiyat ğretmenimiz gibi değil; babam gibi, dedem gibi” diye diye, okulun kapısından iĉeriye bir deęiŐik giriyordu...

SON